

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Provisione Et Obtentione Beneficiorvm

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

561. A quo tempore computentur incipere, & finiri menses reservati & Ordinarii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74485](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74485)

ptio de beneficiis, quæ sunt collationis simultaneæ Cardinalis Episcopi & Capituli, ita ut si vacent in mense Apostolico, provideri possint jure ordinario à Cardinale Episcopo & Capitulo simul. Castrop. loc. cit. n. 3. Garc. p. 5. c. 1. n. 35. et si enim pro Capitulo facta non fuerit dicta exceptio, sed pro solo Cardinale, ed ipso tamen, quo Cardinalis exceptuatus, adeoque relictus ordinariæ suæ potestati, beneficia in quolibet mense vacantia jure ordinario provideri, Capitulum in provisione eum comitari debet, dum jus habet concurrere cum Episcopo in provisionibus, quæ jure ordinario ei competunt; atque ita Capitulum per consequentiam seu concomitantiam manet exceptum ob exceptionem factam Cardinali Episcopo suo. Castrop. ibid. Idem censet Gonz. gl. 24. n. 61. de beneficiis simultaneæ collationis aliis reservatis, ad quorum provisionem Cardinalis Episcopus indultum habet; posse nimirum ea à Cardinale & Capitulo simul provideri; ed quod tale indultum non ampliet ei facultatem conferendi, sed solum removeat obstaculum reservationis, quo remoto, Cardinalis ille ordinario jure provideri: In ordinaria autem provisione, ut jam dictum, Capitulum concurrat, Contrarium tamen censet Castrop. loc. cit. n. 4. & Garc. num. 628. nimirum quod tale indultum non profit Capitulo, adeoque vi illius indulti Cardinalis Episcopus solus possit conferre beneficia aliis (dum nimirum reservata non essent) simultaneæ collationis, cum dictum indultum non tollat reservationem; sed eam manente (adeoque non abrogative sed dispensative semoto hoc obstaculo) dat Cardinali facultatem providendi, ac si reservatio non esset. Castrop. & Garc. qui posterior etiam addit, quod Cardinalis Episcopus, conferens vi indulti, non conferat ut Ordinarius, sed ut Delegatus & Commissarius Apostolicus. Unde etiam, si non provideat infra semestre, devolutio non fiat ad Archiepiscopum, sed ad Papam tanquam de reservato; citat pro hoc Mandos. de sign. gratia. cit. de provis. vers. in benef. reserv. Germon. de ind. Card. §. volumus. n. 56. Idem tradit Castrop. loc. cit. num. 6. ubi etiam ait, contrarium esse, nempe fieri devolutionem ad Archi-Episcopum, dum negligit providere beneficia competentia illi, non vi indulti, sed jure ordinario; ed quod licet Cardinalis in dignitate Cardinalatus sit superior Archi-Episcopo, quia tamen non jure Cardinalatus, sed Episcopatus, hæc beneficiorum provisio ei competit, esto, dignitas Cardinalatus occasio fuerit, ne beneficia ad ejus collationem spectantia reservarentur.

3. Terriò: exceptio dicta non extendit se ad beneficia, quæ vacarunt in mense Apostolico tempore Antecessoris non Cardinalis, ita ut ea nequam in eodem Episcopatu Successor Cardinalis Episcopus conferre possit, nisi forte desuper speciale indultum habeat; quia quod semel reservatum fuit, manet tale. Gonz. gl. 24. n. 108. & cum eo Garc. loc. cit. n. 653. Castrop. loc. cit. n. 7. E converso tamen, dum Cardinali Episcopo succedit Episcopus non Cardinalis, posse hunc beneficium, quod tempore prædecessoris sui, nimirum istius Cardinalis Episcopi, vacavit in mense reservato, conferre, tenet cum Gonz. loc. cit. n. 114. Castrop. loc. cit. n. 8. Contrarium sentiente Garc. n. 633. ed quod tale beneficium, cum vacavit, nullà fuit reservatione affectum; tum etiam, quia sicut beneficium, quod tempore Episcopi non Cardinalis vacavit in mense Apostolico, excluditur à provisione

Cardinalis Episcopi ob reservationem; ita è contra beneficium vacans tempore Episcopi Cardinalis provideri potest à Successore non Cardinale ob libertatem, seu carentiam reservationis; cum contrariorum eadem sit ratio & decisio.

4. Quartò, extendit se dicta exceptio ad omnes Cardinales ordinarios Collatores, etiam si sint absentes à Curia. Castrop. loc. cit. n. 7. Garc. num. 638. contra Gonz. loc. cit. n. 121. & Chok. loc. cit. n. 5. tenentes non extendere se illam ad 6. illos Cardinales supra nominatos ritulares de Urbe; nam, ut ait Castrop. duo hæc bene subsistunt, quòd nullus Cardinalium, etiam absens à Curia, sit comprehensus in hac reservatione mensium; & quòd aliqui Cardinales sint inclusi in reservatione factà (nimirum per regulam septimam) pro beneficiis vacantibus tempore, quo à Curia fuerint absentes.

Quæstio 361. A quo tempore computentur incipere, & finire menses reservati & Ordinarii?

1. **R**espondeo: menses hi incipiunt à media nocte diei præcedentis, v. g. Januarius incipit ab elapsa media nocte diei ultimæ præcedentis mensis, nempe Decembris; dies enim naturalis & consequenter mensis secundum communem & naturalem computationem incipit à media nocte, juxta l. more Romano. ff. de feriis. & l. consuluit. de off. deleg. Card. de Luc. de benef. d. 15. n. 3. dicens sic receptum in materia beneficii, & in ordine ad hunc effectum metiendi vacationem, an in uno vel altero mense contigerit, quidquid aliàs sit ad effectum actorum judicialium ac alios. Garc. p. 5. c. 1. n. 523. citans Nav. de orat. c. 3. num. 34. Gonz. gl. 11. à n. 9. Francol. tr. de temp. horar. can. c. 87. & aliquot Rot. decis. Castrop. cit. p. 22. §. 2. n. 1.

2. Est autem nox media, ubi cœpit sonare hora 12. noctis, etiam antequam desinat sonare horologium, seu ante finitos pulsus illius horæ; quia cum primus pulsus horæ sonat, jam est hora expleta. Garc. n. 524. citans Sanch. de matrim. l. 2. d. 41. n. 40. Castrop. loc. cit. citans Barb. de potest. Ep. p. 3. alleg. 57. n. 182. &c. & sic, qui expiravit post primum pulsus horæ 12. noctis ultimæ diei Decembris, etiam antequam finiatur pulsus illius horæ, dicitur obiisse in Januario. Garc. ibid. Et ubi plura sunt horologia, standum est horologio parochiæ defuncti, vel illi, per quod communiter ibi populus regitur, seclusà fraude, vel notabili horologii deordinatione. Card. de Luc. l. c. n. 13. Garc. n. 525. Castrop. loc. cit. ubi etiam approbare videtur doctrinam Bobadil. in politic. l. 5. c. 2. n. 25. dicentis, sequendum horologium proprium, si res, de qua agitur, est favorabilis, secus si est odiosa; quod verissimum dicit Parlador. l. 3. q. 9. n. 20. si duo tantum ibi sint horologia; si verò plura, adhaerendum pluribus numero, & communiter certioribus, ut contingit in testibus. Idem cum Parlad. sentit Card. de Luc. l. cit. n. 12. Ubi verò non est horologium, vel si sit, deordinatum probatur, vel audiri non potuit, aut de facto auditum non fuit, media nox metienda, tum ex cursu siderum, tum ex judicio hominum habentium de hoc experientiam, tum ex communiter accidentibus. Garc. n. 526. Castrop. loc. cit. Barb. loc. cit. n. 187. Tametsi autem ex galli cantu non firma, sed levis solum desumat præsumptio diei sequentis jam cœpta, ed quòd, licet diu noctuque cantent galli, cantent tamen frequen-

tius versus auroram; nihilominus dictam præsumptionem ex galli cantu maxime accipiendam esse ad sustinendam provisionem Ordinarii, ex quo pro eo facit jus commune, tradit Garc. *cit. n. 526.* & ex eo Barb. *loc. cit.* & Gonz. *gl. 11. num. 10.* qui sic bis à Rora decisum esse dicit. Castrop. *loc. cit.* ait, præsumptionem firmam reddi, dum contrarium adversarius non probaverit.

3. Denique ubi horologia incipiunt ab occafu solis usque ad 24. horas, numerando per 4. senarios, vel 2. duodecimas, ut in Italia, media nox accipienda erit juxta quantitatem seu magnitudinem, & parvitatem dierum & noctium, ita ut v. g. tempore æquinoctii media nox sit hora 6. Garc. *n. 525.*

4. Porro notandum hic, quod ait Card. de Luc. *loc. cit. n. 15.* dum beneficiatus ultimâ mensis, v. g. Ordinarii constitutus erat in agone & articulo mortis, ipse mensis videatur quodammodo constitutus in possessione hujus mortis; quia constitutus in articulo mortis pro mortuo potius sit habendus, dum magis de morte, quam vitâ participet; non quidem, quod mors illa facta sufficeret ad vacationem beneficii, ejusque tempus regulandum; cum sine dubio attendendum ipsum vacationis momentum; sed ad effectum, ut aliqua major præsumptio in concursu probationis assisteret uni magis, quam alteri, ita ut per quemdam modum loquendi mensis iste gerat personam rei & possessoris, subsequens verò mensis personam Actoris &c.

Questio 362. Quid in dubio, in quo mense beneficium vacarit?

1. **R**espondeo primò: si dubium est, num vacarit beneficium in mense Apostolico, an ordinario, quod dubium factâ diligente inquisitione (ad quam tenebitur Ordinarius, & aliâ malè faceret; quin & si forte beneficium vacallet in mense Apostolico, violaret alternativam, ut Garc. *n. 527.* juxta Rotam in *Pistoriens. alternativa. 17. Octobr. 1558.* & ex eo Corrad. *l. 3. c. 6. nu. 36.* qui etiam addit, idem esse, si id contingeret ex mala computatione temporis) vinci non potuit; ed quod beneficiatus reperitur mortuus in sylva vel fluvio, nesciaturque, quo die aut mense mors contigerit; vel reperitur mortuus in lecto mane primo Januarii, & nesciatur, an exspiraverit ante vel post mediam noctem; in hoc inquam casu posse Episcopum illud beneficium conferre, tradit Garc. *nu. 528.* cum in dubio præsumendum sit pro Episcopo, ex quo ad eum cessantibus reservationibus spectat provisio omnium beneficiorum suæ Diocæsis de jure communi, quo jure privari non debet, quousque constet de reservatione &c. Ad hæc in dubio faciendâ sit interpretatio non pro reservatione, quia in dubio favendum ordinariæ collationi, & jurisdictioni: & per istam interpretationem non fit grave præjudicium Papæ, utpote qui concurrat cum omnibus Ordinariis, & aliâ fieret grave præjudicium Ordinario, privando illum suâ provisione; quæ ratio procedit in quolibet Ordinario. Garc. *n. 528.* & ex eo Corrad. *pr. benef. loc. cit.*

2. Secundò in hoc casu, si de facto Ordinarius prius contulit tale beneficium, esto, Collatarius illius possessionem non acceperit, certum est, hanc collationem sustinendam esse contra provisionem Apostolicam, ob rationem immediatè ante datam; tum quia in casu dubio reservationis negari non potest, Ordinarium habere jus, saltem æquale cum

Papæ, ad providendum beneficium, adeoque si huic æquali juri addat præventionem, vincet ratione præventionis. Castrop. *loc. cit. n. 2.* cum communi, ut ait.

3. Tertio dum in hoc casu non constat, quis prius providerit, an Papa, an Ordinarius, neuterque provisorum est in possessione, præferendum adhuc esse ab Ordinario provisorum ob rationem jam datam, nimirum quod semper in casu dubio in favorem ejus judicandum sit, qui habet pro se juris præsumptionem, tradit Castrop. *loc. cit. n. 3.* & apud illum Gonz. *gl. 11. n. 37.* neque his obstant dicta ad initium hujus cap. uti nec *c. si a Sede. de prob. in 6.* loquitur enim illud, & nos locuti sumus de casu, dum æqualiter Papæ & Ordinario competit provisio, ipseque Papa Ordinarii provisionem prævenire intendit, secus verò, cum solo jure reservationis intendit providere; quia tunc, nisi de ejus reservatione constet, ejus provisio sustinenda non est. Multòque minùs obstat *Clem. 1. ne lite pendente.* quia ibi constabat de lite, ac proinde de impedimento, quod habebat Episcopus ad providendum, adeoque mirum non est prælatam huic provisionem Papæ. ita Castrop.

4. Quarto: dum in hoc casu provisio Apostolica fuit anterior provisione factâ ab Ordinario, & provisor apostolicè vi provisionis illius possessionem accepit, adhuc provisorum Apostolicum repellendum esse à possessione, & provisorum ab Ordinario admittendum, dum provisorum Apostolicus non probavit beneficium Sedi Apostolicæ reservatum esse, affirmat Castrop. *ibid. n. 5.* & Garc. *à n. 530.* & maxime 322. contra Gonz. *gl. 11. num. 26.* ed quod provisorum Apostolicus in tantum acquirit jus in beneficium, in quantum beneficium est reservatum, quia solum jure reservationis Papa illud conferre intendit; & in præsentem nullo modo constat de reservatione: ergo constare non potest de jure qualis provisorum Apostolici. Adde, quod, dum Papæ non constat de reservatione, beneficium providere non potest jure reservationis. Quin & contra eo ipso, quod de reservatione non constet, Ordinarius non est dubius, sed certus reservationem non esse, saltem ex præsumptione juris; quia ei competit provisio beneficiorum suæ diocæsis, dum non probatur reservatio juxta *c. ex frequentibus. de institutionibus.* ergo provisorum Papæ in dicto casu est nulla; ergo provisorum ex illius provisione nullum jus acquirit, etiam si possessionem acceperit, & consequenter tanquam provisorum sine vero titulo est repellendus; cum jam nullatenus ex possessione præsumi possit dominium beneficii: dum nimirum jam constat de illegitimo titulo, sive eum possidere illud, ut sibi datum jure reservationis, cum tamen reservatum non sit. Castrop. *loc. cit.*

5. Sed & falsum est in hoc casu provisorum ab Ordinario tanquam Actori incumbere probationem carentiæ reservationis; quia dum reservatio non probatur, is habet pro se juris præsumptionem; qui autem juris præsumptionem habet, habet suam intentionem fundatam, ut transferat in Adversarium, etiam possidentem, onus probandi, ut Corrad. *l. 2. var. c. 6. n. 1. Masc. q. 17. à n. 6.* Alciat. *de præsumpt. l. 11. q. 33. à n. 2.* & alii apud Castrop. *cit. n. 6.* & Garciam *cit. n. 530.* Quin & qui pro se habet jus commune, ut in præsentem dictus provisorum ab Ordinario, dicitur habere ita suam intentionem fundatam & plenam probationem, ut quamdiu aliqua contrariâ exceptione plenè prælatâ ei non obijci-